

เคมีบำบัดคืออะไร

เคมีบำบัด หมายถึง การรักษาด้วยยาเพื่อควบคุม หรือทำลายเซลล์มะเร็ง โดยการออกฤทธิ์ยับยั้งการแบ่งตัว และการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง ทำลายเซลล์มะเร็ง โดยตรงบางครั้งอาจมีผลข้างเคียง อาการเหล่านี้จะมีมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับ ชนิดของยา สภาวะความแข็งแรงของ ร่างกาย ความพร้อมทางด้านจิตใจของผู้ป่วย

เคมีบำบัดที่ท่านได้รับครั้งนี้คือสูตร **AC** ประกอบด้วย

1. Adriamycin (อะเดรียมัยซิน)
2. Cyclophosphamide (ไซโคลฟอสฟามายด์)

การดูแลตนเองขณะรับยาเคมีบำบัด

- ผู้ที่ได้รับเคมีจะมีปัสสาวะสีแดงภายใน 24 ชั่วโมง หลังได้รับยา ให้ ดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 2-3 ลิตร หรือ 10-15 แก้วต่อวัน เพื่อช่วยขับสารเคมีที่อาจ ตกค้างในร่างกายออกทางปัสสาวะ
- สังเกตผิวหนังบริเวณที่ฉีดยา ถ้ารู้สึกปวด บวม แดง หรือสงสัยมียารั่วซึมออกนอกเส้นเลือด ต้องแจ้ง เจ้าหน้าที่พยาบาลทันที
- หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ ใจสั่น หรือมีอาการเหนื่อย ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่พยาบาลทันที

ตารางแสดงอาการข้างเคียงจากยาเคมีบำบัดที่ท่านได้รับ

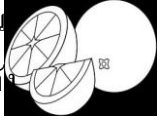
ชื่อยา	Adria	Cyclophos
อาการข้างเคียง	mycin	phamide
ภูมิคุ้มกันต่ำจากเม็ดเลือดขาวต่ำ	/	/
คลื่นไส้ อาเจียน	/	/
แผลในปาก	/	/
ผมร่วง	/	/
ท้องผูก	/	/
เบื่ออาหาร	/	/
อ่อนเพลีย	/	/
ผิวหนังสีเข้ม	/	/
หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ / ใจสั่น	/	ไม่เกิด
กระเพาะปัสสาวะอักเสบ	ไม่เกิด	/

อาการข้างเคียงและการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน

ภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น

1. คลื่นไส้ อาเจียน เกิดขึ้นประมาณร้อยละ 40 อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่หลังได้รับยาเคมีบำบัดและอาจมีอาการนานได้ถึง 24 ชั่วโมงหรือนานเป็นสัปดาห์
- รับประทานอาหารครั้งละน้อยๆแต่บ่อยครั้ง

- หลีกเลี่ยงอาหารหวานจัด มันจัด มีกลิ่นฉุน ควรดื่มน้ำอุ่นๆ ใช้ผลไม้รสเปรี้ยว น้ำส้ม น้ำมะนาว น้ำผลไม้ หรือน้ำจืดเพื่อบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน
- บ้วนปากด้วยน้ำอุ่นๆหรือน้ำเกลือเจือจางหลังรับประทานอาหารหรือหลังอาเจียนทุกครั้ง

- ใช้เทคนิคผ่อนคลาย เพื่อลดการวิตกกังวล และอาการคลื่นไส้ อาเจียน โดยจัดสภาพแวดล้อมรอบๆตัว เช่น ฟังเพลง ดูภาพวิวทิวทัศน์ ธรรมชาติต่างๆ

ถ้าอาการคลื่นไส้ อาเจียนไม่ดีขึ้นให้มาพบแพทย์ก่อนนัด ตรวจที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน

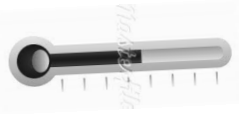

2. ภูมิคุ้มกันต่ำ เกิดการติดเชื้อได้ง่าย ภูมิคุ้มกันจะต่ำที่สุดหลังจากได้รับยาเคมีบำบัด 15-21 วัน

- ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายทั่วไป
- หลีกเลี่ยงการอยู่ในที่ชุมชนแออัด เช่น โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า
- หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นโรคติดต่อต่างๆ เช่น ไข้หวัด วัณโรค หรือสวมหน้ากากอนามัยป้องกันการติดเชื้อ
- รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ที่ปรุงสุกสะอาด งดของหมักดอง งดอาหารสุกๆดิบๆ

- สังเกตการติดเชื้อ เช่น มีไข้สูง ปัสสาวะแสบขัด เจ็บคอ ให้มาพบแพทย์ก่อนนัดหรือไปตรวจที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน

4. เยื่อช่องปากอักเสบ เกิดขึ้นประมาณ 40% อาจเกิดแผลและปวดตามริมฝีปากเหงือกกระพุ้งแก้ม เพดานปาก หรือลิ้น มักเกิดวันที่ 5-7 หลังฉีดยาเคมีบำบัด

- รักษาความสะอาดในช่องปากโดยใช้แปรงฟันที่มีขนนุ่ม แปรงเบาๆ บ้วนปากด้วยน้ำหรือน้ำเกลือ (น้ำ 1 แก้วต่อน้ำเกลือ 1 ช้อนชา) บ่อยๆ
- รับประทานอาหารอ่อน ย่อยง่าย รสไม่จัด
- งดเหล้า บุหรี่ หนัก เมียง

5. ดื่มน้ำมากๆ อย่างน้อยวันละ 10-15 แก้วต่อวัน อดน้ำแข็งบ่อยๆ

6. ผอมร่วง ให้ใช้วิธีชี้ห่างๆ หวีผมเบาๆอย่าสระผมบ่อย เวลาหวีอย่ากระตุก ไม่ควรข้อมหรือตัดผมเพราะอาจทำให้ผมร่วงมากขึ้น

7. สิวมีการเปลี่ยนแปลง แห้ง คันและอักเสบ ไม่ควรถูกแสงแดด ถ้าจำเป็นต้องโดนแสงแดด ควรใส่เสื้อแขนยาว

8. หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ ใจสั่น จากการได้รับยาอะครีนิบซิน พบประมาณ 1-10 % มีผลต่อกล้ามเนื้อหัวใจ อาจทำ

ให้เกิดกล้ามเนื้อหัวใจตาย ควรสังเกตอาการ เช่น หอบเหนื่อย บวมตามแขนขา ต้องมาพบแพทย์ก่อนนัดหรือไปตรวจที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน

9. ภาวะปัสสาวะอักเสบ เกิดจากยาตกค้างในกระเพาะปัสสาวะทำให้เกิดการอักเสบ ดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 2-3 ลิตร โดยเฉพาะ 1-2 วันแรก หลังจากได้รับยา

10. สังเกตอาการผิดปกติที่ต้องรีบมาพบแพทย์ ได้แก่ มีอาการแสบขัดขณะปัสสาวะ ปัสสาวะไม่ออก รู้สึกปวดถ่ายปัสสาวะตลอด ปัสสาวะปนเลือด มีเลือดปน

โปรดระลึกไว้เสมอ : อาการข้างเคียงเหล่านี้อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าเกิดขึ้นเป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อหยุดการรักษา อาการต่างๆก็จะหายไป

การดูแลการตนเองต่อเนืองบ้าน เมื่อได้รับยาเคมีบำบัด

1. ท่านควรปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้อีกประมาณ 1 เดือน เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น
2. อาการที่ต้องมาพบแพทย์ทันที เช่น มีไข้สูง หนาวสั่น คลื่นไส้ อาเจียนมาก ท้องเสียรุนแรง มีจุดเลือดออกตามผิวหนัง หรือ มีเลือดออกจากอวัยวะต่างๆ
3. กรณีไม่มีอาการผิดปกติ ควรมาตรวจอย่างสม่ำเสมอตามวันและเวลาที่แพทย์นัด

การปฏิบัติตัวสำหรับผู้ที่ได้รับเคมีบำบัดสูตร

AC

เรียบเรียงโดย ... ห้องเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก

โทร. 056-219888 ต่อ 1112

จัดพิมพ์โดย ... กลุ่มงานสุขศึกษา

โทร. 056 - 219888 ต่อ 5200, 9801

โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จ.นครสวรรค์ 60000

www.SPR.go.th.